

RIK

Registrite ja Infosüsteemide Keskus

Justiitsministeerium	Teie	01.06.2021	nr	8-1/3606
info@just.ee	Meie	29.06.2021	nr	1-5/5411

Arvamus äriregistri seaduse eelnõule

Edastasite Registrite ja Infosüsteemide Keskusele (edaspidi RIK) arvamuse avaldamiseks äriregistri seaduse eelnõu (edaspidiselt nimetatud kui eelnõu).

Edastame eelnõu väljatöötamise kavatsusele järgneva arvamuse:

1. Äriregistri seaduse eelnõu § 2. Äriregister.
Äriregistri seaduse eelnõu seletuskirjas on § 2 kohta kirjas, et „*ka tehniliselt tuleks riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register eraldada kohtulikust registripidamisest ning äriregistri infosüsteem ei peaks kajastama riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutusi*“.
Sellega seoses on RIK-il tekkinud küsimus, kas eelnõu kohaselt ei tohiks edaspidi e-äriregistris üldse riigi- ja kohalike omavalitsuste riikliku registri (edaspidi ka RKOARR) andmeid kuvada. Küsimus on ajendatud tulenevalt sellest, et käesoleval hetkel on andmekasutajaid harjunud olukorraga, kus RKOARR asutuste andmed on e-äriregistrist mugavalt kättesaadavad. Seetõttu leiame, et vastav võimalus võiks kasutajatele alles jääda ka tulevikus või siis andmete juurde täpsustavalt märkida, et tegemist on ainult informatiivsete andmetega (võttes arvesse, et seaduse eelnõu seletuskirjas on märgitud, et „*riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste kajastamine samas andmebaasis äriühingute, mittetulundusühingute ja sihtasutustega on eksitav ja segadusttekitav, kuna jätab mulje andmete tõepärasusest, kuigi tegu on informatiivse andmekoguga, mis ei pretendeeri õigsusele ega usaldusväärssusele ja mille üle järelevalvet ei teostata*“.)
2. Äriregistri seaduse eelnõu § 2. Äriregister.
Seaduse eelnõu § 2 lg 2 sätestab, et „*E-äriregister on veebiplatvorm, mille kaudu saab äriregistrisse avaldusi esitada ning juriidiliste isikute ja füüsilisest isikust ettevõtjate ettevõtete kohta avalikustatud andmetega tutvuda. E-äriregistris võib peale äriregistri andmete avalikustada ka teistest andmekogudest ja teiste teenuste kaudu kättesaadavaid avalikke andmeid*“.
Märgime, et vähemalt seletuskirjas peaks mainima seda, et veebiplatvormi alla kuuluvad ka X-tee (andmevahetusplatvorm) ja XML/API veebiteenused.
3. Äriregistri seaduse eelnõu § 31. Andmete ja dokumentidega tutvumise ning nende väljastamise kord.
Seaduse eelnõu § 31 lg 3 sätestab, et „*Registritoimikuga võib veebilehe kaudu tutvuda juriidiline isik ise, pädev riigiasutus, muu hulgas kohus, kohtutäitur, pankrotihaldur, ajutine haldur ja notar ametiülesannete täitmiseks. Muu isik, kellel notar on tuvastanud selleks õigustatud huvi, võib tutvuda registritoimikuga notaribüroos. Tutvumisest keeldumisele kohaldatakse notariaadiseaduse § 41*“. RIK teeb ettepaneku § 31 lg 3 kasutada sõna „veebileht“ asemel sõna

„veebiplatvorm“, sest äriregistri seaduse eelnõu § 2 lg-s 2 on kirjas, et „E-äriregister on veebiplatvorm.../“.

4. Äriregistri seaduse eelnõu § 32. Registriandmete kasutamise tasud.
Eelnõu § 32 lg 3 sätestab, et „*äriregistri ja kommertsandiregistri andmete väljastamise tasu maksmisest on vabastatud isik enda kohta veebipäringu tegemisel ja kehtivate registrikaardiandmete kohta veebipäringu tegemisel ning käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel valdkonna eest vastutava ministri poolt määratud isikud avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks*“.
Märgime, et siseturu toimimise parendamise eesmärgil on mõistlik EL riigiasutuste poolt tehtud päringute tasudest loobuda. RIK teeb ettepaneku, et andmete väljastamise tasu maksmisest võiks vabastada ka kõik X-tee kaudu (sh Soome jt) ning BRIS projekti kaudu EL liikmesriikide riigiasutuste poolt tehtud päringute tegijad.
5. Äriregistri seaduse eelnõu § 37. Äriregistri kanne avalduse alusel.
Seaduse eelnõu § 37 lg 2 sätestab, et „*juriidiline isik on kohustatud registripidajale esitama kande või selle muutmise aluseks olevad dokumendid*“. Märgime, et siinkohal tekitab segadust sõna „kande“, sest juriidiline isik peaks esitama kandeavalduse.
6. Äriregistri seaduse eelnõu § 37. Äriregistri kanne avalduse alusel.
Seaduse eelnõu § 37 lg 3 sätestab, et „*organi koosoleku protokollil asemel võib registripidajale esitada protokollil väljavõtte, millesse on kantud üksnes registriandmete aluseks olev otsus. Väljavõttele ei pea lisama otsuse suhtes eriarvamusele jäänud isiku eriarvamust, kirjalikke ettepanekuid ja avaldusi. Protokollil väljavõtte peab olema notariaalselt kinnitatud, kui sama koosoleku kohta koostatud protokoll on notariaalselt tõestatud. Muus osas kohaldatakse protokollil väljavõtte sisule, allkirjastamisele ja väljavõttele lisatavatele dokumentidele vastava organi koosoleku protokollil kohta sätestatud*“.
RIK teeb ettepaneku, et osaühingute puhul, kus on ainult üks osanik, võiks protokollil kohustuse ära jätta juhul, kui avalduse esitamiseks kasutatakse e-äriregistrit. Sellisel juhul tehakse vajalikud muudatused veebiplatvormil ja allkirjastatakse digitaalselt, mistõttu koosoleku protokoll oleks ülevõetav. Samuti võib kaaluda protokollilist loobumist, kui e-äriregistri avalduse allkirjastavad kõik osalejad digiallkirjaga.
7. Äriregistri seaduse eelnõu § 38. Kindlal kuupäeval kande tegemine.
Eelnõu seletuskirjas on märgitud, et paragrahvi 38 puhul on tegemist muudatusega võrreldes kehtiva õigusega. Eelnõu § 38 lg 2 sätestab, et „*kui kande soovitud kuupäev langeb puhkepäevale või riigipühale, tehakse kanne sellele järgneval tööpäeval*“. Siinkohal esitame ettepaneku täiendada eelnõu § 38 lg-t 1, kus võiks olla täpsustatud, et „*mõjuval põhjusel võib taotleda andmete muutmise kande sidumist kindla kuupäevaga, kuid vastav kuupäev peab langema tööpäevale*“. Eelnõus pakutud sõnastus võib tekitada isikutes pahameelt, kui andmete muutmise kandeavalduses märgitud kuupäeva asemel teostatakse kanne hiljem. Juhul kui ei soovita muuta sõnastust võiks kaaluda e-Äriregistrisüsteemis muudatust, kus kandeavalduse jaoks saab valida vaid tööpäevi. Lähtuvalt esitatud ettepanekust ootab RIK Justiitsministeeriumilt seisukohta arendustöö prioriteetsuse osas, mis omakorda võimaldab läbi viia mahuanalüüsi ning anda tööle rahaline hinnang.
8. Äriregistri seaduse eelnõu § 62. Tähtaeg kontaktandmete esitamiseks ja kontaktandmete ümbertõstmise.
Eelnõu § 62 lg 1 sätestab, et „*juriidiline isik ja füüsilisest isikust ettevõtja on kohustatud viima oma registrikaardile kantavad kontaktandmed seadusega kooskõlla kolme kuu jooksul alates seaduse jõustumisest*“. Eelnõu § 89 lg 1 kohaselt jõustub seadus 31.01.2023. RIK teeb ettepaneku, et juriidilisest isikust ja füüsilisest isikust ettevõtjatele võiks anda pikema üleminekuaja – kolme kuu asemel nt viis kuud. Leiame, et juriidilised isikud saaksid sel juhul vajalikud toimingud e-äriregistri portaalis ära teha koos majandusaasta aruannete esitamise protsessiga.
9. Äriregistri seaduse eelnõu § 89. Seaduse jõustumine.
Seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt on seaduse üldine jõustumistähtaeg 2023. aasta 31. jaanuaril. Samas on seaduse eelnõu § 89 lg-s 1 märgitud, et seadus jõustub 01. jaanuar 2023. Kas tegemist on eksitusega?

10. Kokkuvõttes märgime, et RIK on varasemalt Justiitsministeeriumile esitanud eelnõu koostamise raames äriregistri seaduse eelnõuga kavandatud arendustööde esialgse rahalise hinnangu. RIK ootab järgnevalt Justiitsministeeriumilt peale arvamuste esitamise tähtaega konkreetset lähteülesannet, mis võimaldab läbi viia täiendava mahuanalüüsi ning anda töödele rahaline hinnang.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mehis Sihvart

Direktor

Koostajad: kohturegistrite osakonna juhtaja Ingmar Vali (Ingmar.vali@rik.ee), äriregistri talituse juhataja Tambet Artma (tambet.artma@rik.ee), klienditoe talituse juhataja Kersti Rätsep (kersti.ratsep@rik.ee), jurist Katrina Kõivsaar (katrina.koivsaar@rik.ee).